

Poradenství a speciální pedagogika

Od postižení ke speciálně vzdělávacím potřebám: SVP se vztahují k osobě (které má být poskytnutá podpora) a k prostředí (které podporu poskytuje).

Rizika v inkluzivní škole: výukové problémy; bariéry; týmová spolupráce, specifika postižení a dopad na učení.

Poradenské služby jsou zaměřené na: Prevenci školní neúspěšnosti. Primární prevenci sociálně patologických jevů. Kariérové poradenství. Odbornou podporu při integraci žáků se SVP. Péči o žáky nadané a mimořádně nadané. Průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem. Metodickou podporu učitelům.

Profesionální poradenství: vytvořit nové odborné dovednosti – dialog, týmová spolupráce, kritika. Rozvojové priority a reformy vzdělávacích struktur jsou blízce spojeny s rozvojem poradenství. Obecný evropský pohled je takový, že poradenství je chápáno jako aktivita, která ovládá základní zabezpečení ve vzdělávání a je vyzdviženo jako jeden z hlavních cílů v plánu rozvoje vzdělání. Tak vzniká potřeba, aby školy vyvinuly režimy poradenství a zvýšily zdroje potřebné k poradenství.

Základní pojmy: **Poradenství** je cílevědomé hledání řešení označeného problému prostřednictvím kooperativního poradenského procesu mezi poradcem a osobou, která potřebuje poradit. **Supervize** je časově ohraničená odborná konfrontace s praktickou činností ve smyslu reflektující konfrontace. Supervizor a supervizant se chápou jako rovnocenní partneři, kteří mají stejné práva. **Trénink:** cílevědomé získávání specifické kvalifikace, získává se nácvikem určitého chování, pomocí transferu se dostává do pracovní oblasti.

Znaky poradenství: cílevědomé hledání, pojmenování problému, kooperativní proces. [Poradenské služby] jsou poskytovány všem dětem, žákům a studentům, jejich zákonným zástupcům, dále školám a školským zařízením, kteří si tuto službu vyžádají. Jsou realizovány ve školách a školských poradenských zařízeních. Poradenská činnost má svá specifika, která jsou dána jednak věkem klienta, typem poradenské činnosti (pedagogické, psychologické, sociální, právní ad.) a zaměřením na cílovou skupinu klientů, kteří jsou znevýhodněni sociálně nebo zdravotně. Těžiště poradenství tedy spočívá v kooperativním procesu, který se cílevědomě koncentruje na řešení pojmenovaného problému. Zde vystupuje do popředí otázka, do jaké míry má poradenství co dočinění s terapií, respektive čím se od sebe vzájemně liší. „Hranice mezi terapií a poradenstvím je plynulá. V principu se v poradenství i v terapii vynořují podobné rolové vzory. Při terapii jde spíše o těžké poruchy stavu a výrazné utrpení. Poradenství probíhá zpravidla kooperativně, v terapii se častěji objevují tendence k nadvládě“ (Gartz in Lechta, Matuška, Zászkaliczky 1997, s. 186).

Modely poradenství: expertní poradenství, poradenství lékař – pacient, pacient a procesní poradenství. Poradenství je záměrná, cílevědomá pomoc klientům, rodinám a všem, kdo s nimi pracují, stojí na diagnostice, získávání údajů a informací o klientovi. Jedná se o činnost týmovou (psychologickou, pedagogickou, sociologickou, sociální, neurologickou, právní ad.).

Hranice mezi poradenstvím a psychoterapií se dnes překrývají, zvláště pak ve speciálním školství.

Hierarchické procesně orientované koncepty: Expertní poradenství a model lékaře: východiskem je jasně definovaný problém při kterém expert/ lékař jasně formuluje možnosti řešení, hierarchické modely se orientují na recepty (návod, postupy). Procesně orientované modely: vycházejí ze společného hledání a definování problému, poradce i klient mají svou vlastní interpretaci určité situace nebo specifického konfliktu, koncentrují se na společné hledání možnosti pochopení a konání.

Přístup poradce: Poradenský pracovník musí akceptovat vývojové postoje rodičů, ale současně přispívá k vývoji nových realistických postojů. Ukazuje na vývojové možnosti a perspektivy. Rodičům ponechává dostatečný prostor pro další korekci přístupů a postojů, ale současně upozorňuje na nebezpečí prodlévání se započítáním potřebné stimulace nebo jiné podpory. Nikdy nesděljuje, co dítě nezvládá, ale co umí, na čem se dá stavět a co je dobré pro jeho další optimální rozvoj. Vzájemná důvěra je podmínkou spolupráce. Z našich postojů musí být zřejmé, že oceňujeme jejich snahu, sympatizujeme s nimi a chceme jim být nápomocni. Zprávy sdělovat taktně, ale pravdivě, srozumitelně, bez odborných výrazů. Ne pro každého je „bolest“ výzva k další cestě a k hledání nových řešení. Neméně důležitá je potřeba otevřené budoucnosti, tzn. co bude a co může být. Poradce je tedy nápomocen při plánování postupů a jejich řešení.